

on esitetty erilaisia vaihtoehtoja korvausperusteesta ja arvioitu eri vaihtoehtoista aiheutuvia kustannuksia.

1. Lakiehdotuksen neuvonta- ja hoitokäynnit korvataan sairausvakuutuksen lääkärin määräämän tutkimuksen- ja hoidon mukaan siten, että käytetään korvausperusteena yleislääkärin tai erikoislääkärin tunnin palkkiotaksaa ja korvaus on 75 % taksan ja omavastuun (13,46 euroa) erotuksesta. Jos toimenpiteet jakaantuisivat puoliksi näihin taksaluokkiin, korvaukset ovat noin 2,5 milj. euroa. Maksettaessa korvausta hoitosarjotain korvaukset olisivat noin 3,5 – 4 milj. euroa riippuen hoitosarjojen pituuksista, koska omavastuu vähennetään kerran määräyskertaa kohti.

2. Lakiehdotuksen neuvonta- ja hoitokäynnit korvataan Kelan harkinnanvaraisesta kuntoutuksesta kuten psykoterapia ja neuropsykologinen kuntoutus. Jos toimenpiteet jakaantuvat puoliksi lyhyt- ja pitkäkestoiseen kuntoutukseen, näistä aiheutuu korvauksia noin 4,5 milj. euroa.

Vaikutus sairausvakuutusmaksuun vuonna 2006

Jos psykologin antamaa hoitoa korvataan 5 miljoonaa euroa vuonna 2006, palkansaajan ja yrittäjän maksuprosenttia pitäisi korottaa noin 0,005 prosenttiyksikköä. Arvio on tämän hetken sairausvakuutusrahoytussuunnitelman mukainen.

Psykologin ja lääkärin vertailu psykoterapian toteuttajina

Sairausvakuutuksen tutkimuksen ja hoidon korvaukset on tarkoitettu ainoastaan sairauden hoitoon ja toteamiseen yksityisessä terveydenhuollossa. Muun kuin lääkärin koulutuksen saaneen psykoterapeutin käytössä eivät ole kaikki psyykkisten sairauksien kannalta keskeiset hoitokeinot ja toimenpiteet. Potilaan tulisi ennen hoidon aloittamista hakeutua lääkärin vastaanotolle. Tällöin käynnistä peritään erillinen palkkio, joka korvataan sairausvakuutuksesta. Potilaan hakeutuminen uudelleen lääkäriin psykoterapeutin kehoituksesta ei tule tällaisessa tapauksessa mitenkään varmistettua. Esityksen mukaan psykoterapian korvaaminen ei olisi lääkärin määräyksen antamisen jälkeen enää sidottu lääkäriin mitenkään eikä järjestelmä siis ohjaisi potilasta hakeutumaan tarvittaessa uudelleen lääkärin vastaanotolle.

Sairausvakuutus toimii asianomaisen lainsäädännön edellyttämiä tarpeellisen hoidon ja taloudellisuuden periaatteita noudattaen. Sairausvakuutuksesta korvattava hoito edellyttää psykoterapian toteuttajalta kykyä arvioida tarvittaessa kaikkia psyykkisen sairauden hoitomuotoja kuten lääkkeitä. Lääkäri-psykoterapeutti kykenee tämän arvion, elimellisten sairauksien erotusdiagnoosiin ja vaativampiin palveluihin ohjaamisen tekemään samalla kertaa, kun hoitaa potilasta, eikä lisäkustannuksia synny potilaan ohjaamisesta uuteen arvioon toiselle ammattihenkilölle.

Johtopäätökset

Lakiehdotuksessa ei oteta kantaa siihen millainen terapiamuoto voisi tulla sairausvakuutuskorvauksen piiriin. Yksilöterapia poikkeaa monin tavoin esimerkiksi perhe-, ryhmä- ja pariterapiasta. Lisäksi eri terapiamuotojen kustannukset vaihtelevat, ja tämä tulee huomioida kun sairausvakuutuskorvausten määrästä päätetään, koska jäljelle jäävä osuus kustannuksista muodostuu asiakkaalle jääväksi omavastuuosuudeksi. Vaarana nimittäin on, että ehdotetun uudistuksen mukanaan tuoma sairausvakuutuskorvauksen omavastuuosuus muodostuu niin korkeaksi, että voi tosiasiallisesti heikentää joidenkin mielen-terveyskuntoutujien, esimerkiksi opiskelijoiden, asemaa nykyisestä ja siten osaltaan nos-

taa kynnystä hakeutua mielenterveyspalveluiden piiriin.

Uudistuksen toteuttaminen tulisi todennäköisesti lisäämään korvauksen piiriin kuuluvien mielenterveyspalveluiden käyttöä ainakin siinä tapauksessa, että asiakkaan maksettavaksi jäävä omavastuuosuus muodostuu kohtuulliseksi.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusten arviointi ja kustannusten toteutuminen pidemmällä tähtäimellä vaatii erillisen selvityksen. Alle 25-vuotiaiden psykoterapian tarve ilmeni Kelan lasten ja nuorten psykiatrisen kuntoutuksen kokeiluhankkeen terapioiden asiakasmäärän ja kustannusten voimakkaana kasvuna vuonna 2002 ja alkuvuonna 2003. Lasten ja nuorten psykiatrisen kuntoutuksen terapioiden kustannukset kasvoivat Kelan tilastojen mukaan edellisen vuoden 8,0 miljoonasta eurosta 11,8 miljoonaan euroon vuonna 2003. Kasvu edellisvuodesta oli tuolloin noin 40 prosenttia. Tämän kokemuksen perusteella ehdotettua viiden miljoonan euron määrärahaa voitaneen ainakin vuodesta 2007 lähtien pitää alimitoitettuna.

Lakimuutos asettaisi psykologit psykoterapeuteina erityisasemaan, koska psykoterapiaa antavat myös muun muassa sairaanhoitajat, sosiaalityöntekijät ja teologit. Toisaalta jos lakiin sisällytettäisiin esityksen mukaisesti psykoterapeutti-nimike, tämä saattaisi antaa vakuutetuille mahdollisuuden hakeutua sairausvakuutuksen tuella yksityiseen psykoterapiaan, jonka antajana ei kaikissa tapauksissa olisi terveydenhuollon ammattihenkilö. Tällöin sairausvakuutuslain 4 §:ssä edellytetty turvallisuusnäkökohta jäisi ainoastaan lääkärin etukäteen suorittaman tutkimuksen varaan.

Kansaneläkelaitoksen käsityksen mukaan sairausvakuutuksen korvauksia ei tule laajentaa ottamalla korvausten piiriin psykologin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön antama psykoterapia ellei sairausvakuutukseen voida osoittaa riittävästi varoja nykyisten sairausvakuutuksen piiriin kuuluvien muiden korvausten pitämiseksi asianmukaisella tasolla.

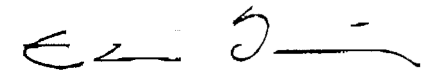
Ehdotettu lakimuutos vaatisi huomattavasti laajempaa selvitystä. Jos lakiesitys haluttaisiin toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön tulisi asettaa työryhmä selvittämään ehdotetun lakiuudistuksen vaikutuksia mm. kuntoutus- ja muuhun sosiaalilainsäädäntöön, eri kansalaisryhmien asemaan, terveydenhuollon ja Kelan työnjakoon, uudistuksesta aiheutuvien kustannusten määrään sekä siihen, mitä muutoksia uudistuksen toteuttaminen edellyttäisi esimerkiksi Kelan järjestelmiltä.

Johtaja

Mikael Forss

Terveys- ja toimeentuloturvaosaston
osastopäällikkö

Elise Kivimäki

Liite

Terapioista ja neuropsykologisesta kuntoutuksesta Kelan harkinnanvaraisena kuntoutuksena (KKL 4 §) maksettavat korvaukset 1.1.2002 alkaen